

Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Радуга»
Верхневиллойского улуса (района) Республики Саха (Якутия)

Орто саастаах оҕолорго дуобакка маннайгы хардыылар
«Дуобат аптаах хонуута»
(орто саастаах бөлөххө дьарык конспега)

Оҕордо:
Васильева Айталига Васильевна,
Улахан саастаах бөлөх иитээччитэ

Боотулуу с., 2020 сыл

«Дуобат аптаах хонуута»

Дуобат ооньуута былыр 16 үйэттэн сағалаан бу биһиги үйэбитигэр диэри аан дойдуга кизэнник биллибит, киһи өйүн, толкуйдуур дьобурун сайыннарар ооньуу буолар.

Биһиги дьэ кэргэннэ аҕабыт, эһэбит Василий Федорович Тимофеев остуол ооньууларыгар дуобакка маастарга кандидат нуорматын толорбут дуобаччыт буолар.

Мэйик сириттэн төрүттээх улахан дьонно Н.И.Николаев уонна оҕолорго В.Ф.Тимофеев ааттарыгар региональной дуобат күрэҕэ 2018 сыллаахха ахсынньы 1 күнүгэр тэриллэн ытыллыбыта. Онно 80 тахса оҕо кэлэн кыттыбыта, үрдүк таһымнаахтык ааспыта. Бу аан бастакы күрэҕи оҕолоро, чугас аймахтара тэрийэн ыппыппыт. Онтон 3 сылынан эмиэ тэрийэн, үгэскэ кубулутар былааннаахпыт.

Билигини аҕабыт оҕо эрдэхпитинэ хайдах дьарыктаан үөрэппитинэн бу оонньууну билиһиннэриэм.

Дуобат оонньуутугар бастаан оонньуур оонньооччуга араас туттар албастары дьарыктааһын, үөрэтии оонньооччуга кыайыыны ситиһэригэр улахан оруоллаах.

Иитэр-үөрэтэр үлэ үс көрүгүн туһаным:

1. Оҕо уонна төрөппүт, эдьийдэр, убайдар бииргэ дьарыктаныылары.
2. Оҕо сааһыгар сөп түбэхэр дуобат хаамыыларын көрдөрөн үөрэтии.
3. Оҕо бэйэтин баҕатынан дьарыктаныытын ситиһии.

Үлэм сыала:

Оҕо толкуйдуур дьобурун дуобат оонньуутун нөнүө сайыннары.

Үлэм соруктара:

1. Туруоруммут сыалы ситиһии.
2. Тулуурдаах буоларга үөрэтии, тиһэбэр тириэрдии.
3. Күрэхтэргэ хардылар.

Актуальность:

Дьарыктыыр оҕолорум билиигэ-көрүүгэ талаһыыларын сайыннары, дьобурдарын арыйыы, тулуурдаах буолалларын ситиһии.

“Дуобат хонуутун кистэлэннэрэ”
(Орто бөлөх оҕолоругар дьарык конспега).

Сыалым-соругум:

1. Оҕолору дуобат оонньуутун ортоку-уһун-көнө-сытыары суоллары билиһиннэри.
2. Оҕо кэпсэтэр дьобурун сайыннарыы (дуобат, утарылаһааччы, ортоку, уһун, көнө, сытыары).
3. Дуобат оонньуутугар оҕо интэриэһин тардыы, бэйэ-бэйэбэ убаастабыллаах, доҕордуу сыһыаны үөскэти.
4. Бэйэ кыаҕар, кыайыыга эрэллээх, дьулуурдаах буоларга иити. Баҕаран туран дьарыктаныыларын ситиһи.

Дьарык хаамыыта:

- I. –Үтүө күнүнэн, оҕолоор!
Билсигэн кэбиһиэххэин, мин өйдөөх Мэкчиргэбин. Мин эһиэхэ бүгүн дуобат быраабылатын үөрэтиэм. Болбойон олорон истин!
-Бу дуобат дуоската, бу оонньуурдара, ньыкаалар.
Дуобат оонньуутугар маннайгы хардыыны онорорго быраабылата. Ортоку-уһун, көнө-сытыары суоллары билиэхтээхпит.
- Оҕолоор, дуобаты оонньуур дьоннору ким диллэрий? (дуобаччыт);
  - Дуобаччыт хайдах буолуохтааҕый? (тулуурдаах);
  - Дуобат оонньуутугар туох нааданы? (утарылаһааччы, дуобат дуоската, оонньуу быраабылатын билээһин).
  - Оҕолоор, дуобат дуоската элбэх толкуйдатар таабырыннардаах.

- Таабырын: эдийийэ ыалдыттыы кэллэбинэ балта баран хаалар үһү (күн, ый).

II. – Оҕолоор, билигин мин эһигини барыгытын остуолга ынырабын. Бары бииргэ олорон боппуруостарга эппиэттиэхтээхпит.

- Дуоскаҕа манан-хара түөрт тэн муннуктар бааллар. Кинилэр тугунан майгыннаһалларый? (дьүһүннэринэн майгыннаһаллар, өгнөрө атын-атын).
- Ааҕын эрэ, оҕолоор, хас манан, хас хара түөрт тэн муннуктары ааҕабыт. Уолаттар манан, кыргыттар хара түөрт тэн муннуктары ааҕабыт. (манан тэн түөрт муннук 32, хара тэн түөрт муннук 32).
- Билигин аралдьыйа таарыйа физминутка. Ахсаан хоһоон:
Биир-икки, биир-икки
Хайыс халлаан диэки.
(Оҕолор илиилэрэ үөһэ кэдэйэр).
Үс-түөрт, үс-түөрт
Илиигин сиргэ тириэрт.
(Илиилэрэ аллара төгкөйөр).
Биэс-алта, биэс-алта
Хайыс уҥа диэки.
(Илиилэрэ, төбөтө уҥа диэки.)
Биэс-алта, биэс-алта
Хайыс ханас диэки.
(Илиилэрэ, төбөтө ханас диэки)
Сэттэ-аҕыс, сэттэ-аҕыс
Кирилиэһинэн таҕыс
(Кирилиэһинэн ыттыбыта буолаллар,
Биир миэстэҕэ хаамаллар).
Тоҕус-уон, тоҕус-уон
Сиргэ диэри бокулуон
(Сиргэ төгкөйөн бокулуон онороллор).

- Оҕолоор, дуобат оонньуутун кистэлэннэрэ өссө да элбэхтэр.

Орто эрээкит саамай үһүн суол. Ньыкаалар биирдии түөрт муннуктаах хаамаллар.

Ньыкаа иннин диэки хааман бүтэһик эрээккэ киирдэбинэ дуобат буолар.

Аптаах түгэн:

-Уой, тугуй бу? Төп-төгүрүк, оҕолоор! Өссө өнүн уларытар.

-Мээчик, наһаа үчүгэй мээчик. Аптаах мээчик быһыылаах.

- Көрүөххэйн эрэ, оҕолоор, иһигэр туох эрэ кистэммит. Саамай сөп, маладьыастар. Түөрт тэн муннуктар кистэнэ сылдыаллар эбит. (Хара уонна манан өгнөөхтөр).

- Оҕолоор, бу түөрт тэн муннуктары сааһылаан уурталыаххайын эрэ. (Оҕолор дуобат хонуутун онороллор).

-Бу тугу онордугут, оҕолоор?

-Саамай сөп, дуобат дуоската.

-Оҕолорум маладьыастар.

- Оџолоор, эниги бѳгѳн тугу биллигит?
- Дуобат ооннѳооххутун баѳараѳыт дуо?

Бу дьарыкка ѳлѳбин араас кѳрѳнѳнѳн ситистим:

1. Эрчийи дьарык быһыытынан.
2. Оџолору умсугутар бѳсиѳдѳлѳри онорон.
3. Оџо ѳйѳн сайыннарар араас дидактической ооннѳоулары ооннѳотон.

